

Aan wie behoort het land?

Als je door het Heilige Land – zo noemen de Palestijnen steevast het land – reist en zeker in de Westelijke Jordaanoever begin je onwillekeurig te denken aan een oplossing voor het al vele jaren Israëliisch-Palestijns conflict. Dat reizen gebeurde tijdens de zesde internationale conferentie van Sabeel, november vorig jaar. Met een groep van zeker 200 mensen trokken we van plaats naar plaats in de Westelijke Jordaanoever. Te beginnen in Jeruzalem, toen naar Jericho en van hier via Betlehem naar Ramallah. En tenslotte van Ramallah over de snelweg op Israëliisch grondgebied naar Nazaret in Galilea.

En dan zit je in de bus en hoort de verhalen en ziet wat er gebeurt. En dan denk je: zo kan het toch niet langer. Als je de muur ziet en je hoort hoe mensen lijden onder de bezetting, onder de vernederingen, onder wat die muur aan haat oproept. Want bij je eigen land kun je dan niet komen, vanwege de muur. Je kunt niet naar school, omdat je bij de checkpoints niet wordt doorgelaten. Die muur, was die nou nodig, vraag je je af. Je houdt mensen misschien op afstand, je houdt terroristen tegen. Maar je maakt het talloze mensen, die vredelievend zijn en alleen maar naar hun werk willen, naar familie, hun gezin of naar school, zo vreselijk moeilijk. En dan denk je: van wie is dit land? Dit land, dit Heilige Land is toch van de mensen die er wonen, die er sinds eeuwen wonen: Joden en Palestijnen. Er zou toch een oplossing moeten zijn? En je denkt dat je wel een oplossing weet, want je bent getuige en je ziet toch wat er gebeurt? Naim Ateek, oprichter en leider van Sabeel zegt het zo: 'Wij zijn allemaal experts in het analyseren van de situatie'. Want zo eenvoudig is het namelijk niet.

Op reis in het Heilige Land. 'Kijk', wijst de gids, 'zien jullie die caravan?' Ja, op een heuvel staat inderdaad een kleine caravan, met wat mensen die bezig zijn de grond te egaliseren. 'Daar zal over enige tijd een nederzetting worden gebouwd!' Weer een nieuwe nederzetting. Overal waar je komt en meestal niet op de minste plaatsen vind je kleine of soms hele grote (bijna hele steden) nederzettingen van Joodse kolonisten.

En dan wordt er gemakkelijk geroepen, dat een twee-staten-oplossing toch wel het beste is. Maar hoe dan en wat dan met al die mensen die nu de nederzettingen bevolken. Moet je die mensen hieruit verjagen. Dat zal nooit gaan. Van wie is het land?

Zou het vormen van één staat dan misschien de oplossing zijn? Susan Nathan in haar boek *De andere kant van Israël* noemt dit ook als iets wat wellicht ooit te bereiken zal zijn. En ook voor Sabeel zou dit het ideaal zijn. Maar is dit een droom of zal het ooit nog eens werkelijkheid zijn? Of moet je het probleem heel anders benaderen. Niet meer praten over wat van wie is, maar elkaar, Joden en Palestijnen, zien als medemens, tegen elkaar zeggen dat ze gefaald hebben. Dat kan, zo schetst Naim Ateek, het beginpunt zijn van een nieuwe weg: 'We zouden het erover eens moeten worden dat het land niet toebehoort aan de Palestijnen of aan de Joden, maar aan God. Alleen vanuit dat perspectief kunnen we tot een oplossing komen'.

Aan wie behoort het land

Freek van der Veen